

EDINOST

Glasiló Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edini je moč.«

»EDINOST« izhaja 2krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tražkah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inzerate prejema Opravištvo, via Terreste, »Neva tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Terreste« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inzerati (razne vrste naznana in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Našim prijateljem!

Zopet je za nami eno leto častnega boja za pravico našega naroda, z novim letom začne naš list 10. leto svojega življenja in reči se mora, da je v tem času prebil mnogo težav, pri vseh teh težavah pa vedno boljše napredoval, tako sicer, da denes zavzima gotovo jako častno mesto mej slov. novinarstvom. Iz neznanega lističa postal je denes tudi od nemških in ital. listov pripoznan dvakrat v tednu izhajajoč, svoje narodno stališče odločno braneč in narodno zavest posebno mej Primorskimi Slovani širjajoč list. Časi so vsakdan resnejši, posebno pa tukaj na Primorskem. Boj za naš narodni obstanek postaje z vsakim dnevom težavnejši in ozbilnejši, kajti naši sovražniki so opazili, da se mej nami vendar le utrjuje narodna zavest in zato se boje, da utegnó zgubiti svoje gospodarstvo nad nami. Zato pa je njih odpor na naše pravične zahteve vsak dan hujši. Ti naši sovražniki tudi dobro vedo, da je naš list en glavnih činiteljev pravičnega boja proti njihovemu neopravičenemu gospodarstvu, zato pa ima toliko težavnejši položaj in potrebuje ter je tudi vreden toliko večje podpore od vseh slovenskih rodoljubov.

Zelja naša je bila, da bi bil naš list uže dosedaj dospel do tega, da bi trikrat na teden izhajal; ta želja je v nas še vedno živa, in se sčasoma tudi vresniči. Toda previdnost nam ukazuje, da se v tem obziru ne smemo pre nagliti. Uprav iz tega obzira pa, da bi naš list še močnejši in odločnejši postal, priporočamo ga vsem slovenskim rodoljubom, da ga z novim letom še zdatnejše podpirajo, nego so ga dosedaj. Naša naloga je težavna, v domačem taboru ena najtežavnejših, to vidi vsak, kedor čita poročila o tržaških vsakdanjih dogodkih. — Naš list bode po novem letu, kolikor mogoče, svojim čitateljem postrezal še z boljšimi članki, nego letos. skrbel bode za zanimiv in podučljiv listek, za gospodarske in trgovske članke in poročila in za tržaške novosti in bode se sploh v tem obziru oziral na vse slovenske dele in tudi na Slovanstvo sploh. Trudil se bode, da postane še zanimivejši in korstnejši nego je bil letos. Kadar se bodo torej te praznike naši domačini in rodoljubi zbirali okolo domače mize, naj ne pozabijo naše »Edinosti«, ki je postala uže v marsikakej hiši zvesta tovaršica.

Rodoljubi naj se naročajo sami, ali tudi na druge svoje znanec in prijatelje vplivajo, da postanejo prijatelji in podporniki našega lista. Pri tej priliki pa naj tudi tisti naši stari naročniki ne pozabijo na nas, ki so nam še kaj dolžni, kajti se starim letom prijatelji vse staro poravnajo mej seboj. »Edinost« stane za vse leto f. 6. za pol leta f. 3, za četrt leta f. 1.50 za 1 mesec 50 soldov.

Uredništvo in Upravništvo.

Narodnost in država.

(Dalje.)

Pojmu »narod« stoji na strani narodna država. Ali nobena taka narodna država se ni mogla ustanoviti brez vsaj nekaterih tujih elementov, kakor smo uže omenili; tako ima Francija, akoprem narodno uprav centralizujoča država, svoje Italijane v Korziki, Španija ima svoje Baske, Italija ima svoje Skipetarske in Slovanske jezične otoke, Ruska ima svoje Frize, Este, Lete in razne druge ostanke starih ljudstev. Pri vsem pa so vse te države eminentno narodne države.

V resnici torej narodne države ostanejo vsejedno take, ako tudi imajo v sebi kake državnej narodnosti neenake odlomke drugih ljudstev, ali v teoriji je taka država vedno bolj narodna, kolikor bolj se jej posreči, da več takih tujih narodnosti v njej skupljenih izjednači z državno narodnostjo.

Kolikor hitrejša in boljše se zgodi tako zjednačenje, toliko boljše za državo, ker ona v tem postane trdnejša in pripravnejša za napredek. Do take stopinje je dospeló uže mnogo držav; država na tej stopinji podobna je krepkemu mladeniču z natančno izraženim

značajem, odločno voljo in moško zavestnostjo.

Nekemu mogočnemu nagibu sledé je torej neka glavna naloga narodnih držav, da se tuje v državi vtopi v lastnej narodnosti in to prizadetje je do neke meje celo opravičeno; ali zopet le do neke meje, kajti kakor hitro gre čez oni tir, kateri je kakej dažavi predpisan po naravi, potem postane tako prizadevanje tlačenje in nasilstvo. (Zapazimo si dobro! Ured.)

Prizadevanja narodnega izjednačenja pa ne nahajamo le pri enih ljudstvih in državah, ono se kaže pri raznih ljudstvih in državah, mi ga moremo opazovati tako dobro v republiki, kakor v absolutnej državi.

Vse državne oblike se vjemajo z narodnostno podlago, kar je dokaz, da predstavlja narodna država najbolj razvito politično stanje, da najbolj odgovarja zgodovinskemu zakonu, in to za dolgo časa, ker prav težko tako hitro kaka druga državotvorna ideja izpodrine narodno idejo.

Izjemoma more tudi še v sedanjih časih narodnostni zakon zgositi, kakor se je to zgodilo v severnej Ameriki; ali to so razmere, katere se dobro ne dajo primerjati Evropskim razmerom.

Ako smo torej našli v popolnoma narodnej državi najpopolnejšo formo države, katera odgovarja največje krepkosti, ne smemo pozabiti, da pri vsem tem imamo v Evropi še mnogo državnih organizmov manjše popolnosti, ki polagoma vodijo od čisto narodne do narodno mešane države.

Prav čisto narodna država, brez vsake primešave, nahaja se le v teo-

riji, kakor smo uže videli. Ali kolikor več je v kakej državi tujih elementov, toliko bolj zgubi država svoj narodni značaj, toliko bolj trpi nje notranja krepkost.

To je posebno v takih državah, v katerih so taki tuji elementi uže tako močni, da se ne dajo več jezično zjednačiti z glavno narodnostjo; take države se niti ne morejo več imenovati narodne, ampak so mešane države.

Ali tudi v tem obziru je mnogo razločkov. Od romanskih narodov, ki so v narodnem obziru najpopolnejše organizovane, pa do Turškega, ki je državno na najnižej stopinji, ker tam vlada zginljiva manjšina Osmanlijcev nad ogromno večino drugih v Turškej spojenih narodov, je vmes vse polno državnih organizacij, katere manj ali več odgovarjajo narodnostnemu načelu.

Ako pa ima skoraj vsaka država le odlomke tujih narodnosti v sebi, ki se ne dajo tako hitro zjednačiti z državno narodnostjo, poznamo tudi take mešane države, v katerih so po tri narodnosti, vse jednake močne, tako pome- da po nikakem ni mogoče, da bi druga drugo podjarmile. V takih državah ima naravno eden teh narodov vodilno nalogo. Taka država je Švica, v kateri živé Francozi, Italijani in Nemci; vsi ti trije narodi so v Švici popolnoma enakopravni, pri vsem tem pa imajo Nemci neko prvenstvo.

Ali Švica je, akoprem mešana, pri vsem skoraj tako trdna na znotraj in zunaj, kakor čisto narodna država. A temu je uzrok posebno to, ker vse te švicarske narodnosti so odlomki eminentno kulturnih ljudstev, katerih jeziki so svetovni in se jih torej mora

PODLISTEK.

Božič.

Črtica o običajih trž. okolice. Spisal Levin.

Po veselem jesenskem času nastopi zima. Vélo listje pada drugo za drugim z dreves, katera potem žalostno štrlé proti nebu ter pričakujejo spomladanskih dni. Vsa narava se zavije v turobno obleko, vse napolnjuje človeka žalostjo, ko zima nastopa.

Čmerni in bolelni stari zre žalostno iz postelje, kajti srce mu pravi, da mu bode zapustiti to dolino solza in se preseliti v boljše življenje. In res, zima spremi marsikaterega pod urzlo gomilo! Kako neveselo pohaja kmetič po opustošenih poljih! Glavo ima povešeno, pod nego mu škriplje suhi sneg, ob cesti skačejo polusmrzli vrabci ter čivkajo in iščejo zrnice, da si utolaže lačni želodček. Le v zakurnejnej kmetijski sobi je še živahnost doma: tu se pleče, rezlja, ropota s kolovratom, smeje kakej smešnej pripovedki, katero ta ali oni izusti, ali tudi tu ni one živosti in radosti, kakor po leti sredi rumenega žita. Če te vzdigneš obraz, zazreš ledne sveče, ki mole z strehe, ter ako duri le malco otvoriš, puhne ti v sobo mrzla sapa, ki ti koj nese roko pred usta, da vanjo huhaš ali k peči, da si jo ogreješ.

Vse drugače je življenje po zimí v mestu. Namesti one naravne tišine in otrpnelosti, nahajaš tu več živahnosti. V

lepo razsvetljenih blestečih dvoranah se vrtil par za parom; kavarne, polne tabačnega dima, prepolne so tu. Vendar pa si vsako miroljubče bitje rajše išče, ali vsaj želi one naivne priproste sreče v kmetijski koči. Tu je zadovoljnost doma, ako le ni domačih preprirov ali prevelicega pomankanja. Kder je družina zadovoljna z malim, akoprem trdo dela, tu je tudi pravo veselje doma.

Quello è vero gioire, Che nasce da virtù dopo il soffrire; pravi laški pesnik.

Ali, kakor nobena reč na svetu večno ne traje, tudi zima kmalu premine, smehljajoče spomladansko solnce izvabi človeka iz njegovega prebivališča in ga navdaje veseljem in upom.

V dolgotrajnem zimskem času napravljiva kmet, ki se zgoli z obdelovanjem lastnega polja bavi, doma razne stvari in orodje. V tržaške okolici, zlasti v spodnjem, kder bi se prebivalec več meščanom nego kmetom mogel zvati, vse je drugače, zgoli se kmetijstvom se baviti je tu skoraj nemogoče, ker obširnih km-tij manjka. Iskati se mora zaslužka drugje: zato tudi njegovi običaji in šege tem bolj ginejo. Ona preprostot, koja je pri naših prednikih toliko v čistu bila, pojemlje. Z nraj bolj se oddaljujemo od starih navad in š-g. ne držimo se več tako trdno, kakor drugod po Slovenskem, lepih starih šeg, ampak delamo bolj po »modi«.

Ves dolgi zimski čas torej prebije tržiški okoličan več v mestu in na delu, nego doma. Potreba ga v to sili in tej se ne moremo ustavljati; potreba ga žene od hiše, da ne more v tej uživati zlatega miru v zimskem času. Ves utrujen od

teškega dela želi si na večer počitka in ne more z drugimi se veseliti. Samo nedelja mu preostaje; to pa, žalibog, sprovede mnogokrat tudi od doma v kakej pivnici. Vidno je, da se časi preminjajo, ter mi z njimi, kajti vsako leto manj veselo pričakujemo preveselih božičnih praznikov.

Kakor zvezda na oblačnem nebesnem oboku prikaže se v žuljočem trdem zimskem času veselí Božič: srce se radostí človeku, ko misli na ta svetek. *Gaudete in Domino semper: iterum, dico, gaudete.* pravi sv. Pavel: veseli se, o kristijan i ti tega imenitnega praznika, veseli se ga iz srca! kaj bi vedno žaloval in tožil, saj nič ne pomaga, srčno upaj in srečen bodeš!

Kaj bi govorili o pomenu tega praznika, kadar vsakemu še kaj vernemu kristijanu srce radosti utriplje! saj je vsakemu znano, da tedaj obhajamo rojstvo našega Zveličarja, kateri nas je obiskal. *da razsvetli ta, kateri v tmini in smrtnej senoci sede, da ravna naše noge na pot miru* (Luk.). Pomislimo le na veselo zvonjenje, ki se ta dan doneče razlega po hribih in dolinah ter vabi vernega Slovence v božji hram. Ni, rekel bi, praznika, ki bi tako v srce segal, kakor prav ta.

Drugače je življenje na kmetih in drugačno po mestih; tam se nepopačeno kmetško ljudstvo, v katerem je verski čut, trdnejše zasajen, mnogo več raduje praznika, nego mestni prebivalec. Kako živo se raduj naš kmet in veseli Božiča! Ves advent se skrbno pripravlja, da ga dostojno praznuje. Tu li mej okoličanskimi prebivalci živi še lepa navada, da se, zlasti v nedeljah, po opravljeni večernej molitvi kaka lepa pesnica zapoje. Veselo ti doni

to lepo petje na uho, ako kak večer v vsaj postojš in poslušáš, nehote ti prihajajo na misel stari srečni časi.

Rano v jutro se napravi spodnji okoličan v mesto in na delo grede, stopi praj v cerkev, da tam prisustvuje pri zornicah, zato vidiš v temnem jutru svetilke, ki se s hriba proti oddaljeni cerkvi pomikéjo, ter čuješ glasno pomenjkovanje v domačih zadevah. Ni ti žal, ako sam stopiš z okoličanom v razsvetljeno cerkev, kder željno poslušáš lepo ubrano petje, spremljano od glasno donečih orgelj: vse Mariji na čast.

Ko nastopi predbožični dan, tedaj je vse prav zgodaj na nogah; možki se napravljajo v firno cerkev in potem na delo, ženske prav tako; le dekla, ali stara mati ostane doma, ako so otroci še majhni, da jih varuje, če pa so odrasli, vstanejo i oni ter grede k maši.

Potem pa vsi skrbno pospravljajo in prirejajo, kar je potrebno za drugi dan. Ženske v spodnjem okolici, perice, spravljajo opravo, perilo, v pletenice (»plenjerje«) ter ga nose v mesto, da dobe denar, s katerim nakupijo kaj boljšega za prihodnji veliki svetek; mladice delajo enako, da si vkupe kak nov trak, ruto ali česa drugega; hlapec (ako je pri hiši), najeti mož, starejši sin, ali sam hišni gospodar, napoti se v bližnji poluizsekani »boršt«, da tam izkoplje in domov pripelje čok, kateri mora na večer za ognjem čepeti v spomin na prednike, ki so to v večje meri in veselje delali nego njih potomci. Tak čok (ali »čopo«) zove tržaški okoličan »božič«; naj vsaj ta spominja na stare čase, ko je v okoličanih še vladala blaginja in dobrostanje. Vaj mlajši rod postaje zmiro-

učiti ter se jih tudi rad uči vsak omikanejši Švicar, ker torej niso neke sumnosti in nevošljivosti mej temi narodi. — Tudi je mej vsemi Švicarji skupna državna misel močnejša od strogo narodne ideje, Švicar sicer zelo ceni svoj materin jezik, ali ne misli nikoli na spojenje z ono državo, v kateri je enega ali drugega narodnost državna narodnost, ako bi to bilo, onda bi bila Švica uže davno razpadla. Švica ima v tem obziru svoje skušnje. Leta 1789. je bila francoska prekucija vzela v svoj vrtinec francoski dal Švice, to bi bilo kmalo Švico uničilo; — ali Švicarji so si to dobro zapomnili in leta 1870, ko je bila vojna mej Nemci in Francozi, niso se ne švicarski Francozje navdušali za Francoze, ne nemški za Nemce.

Iz tega se vidi, kako močna more postati državna ideja tudi v mešanji držav. Pozabiti pa ne smemo, da v tako svrhu je treba tudi dobrih zakonov in pametne vlade. — Prav tako podučljiva v tem obziru je sestava Belgijske države. V omenjeni državi so spojeni romanski Valoni z germanskimi Flaminci. Zadnji so bili dolgo časa v uporu proti prvim, a nazadnje ste si obe narodnosti sporazumeli in živiti zdaj popolnoma enakopravno v miru v jako srečni državi. Akoprem pa imajo v Belgiji Flaminci večino, pri vsem tem je francoski jezik (jezik Valonov), torej manjšine, po nekako državni jezik, kajti francoski jezik se rabi v Belgiji v javnem življenju, kar pa ne preti prav nič narodnemu pravu Flamingov, kateri imajo pravico povsod posluževati se svojega jezika. Srečna Belgija je imela mnogo neviht in leta 1848. se je celo mislilo, da jo Francozje sebi podvržejo, ali francoski Valoni sami so odbili neko bando francoskih republikancev, katera je prestopila Belgijske meje, in Valoni in Flamingi so se zbirali okolo svojega kralja, pametnega in pravičnega Leopolda ter mu ostali udani in zvesti.

Sijajnejše pa se ni nikder rešila naloga mešanih držav, nego v Švici in Belgiji. Obe omenjeni državi dajó nam po nekakem dokaz, da morejo obstati razven strogo narodnih, tudi še druge oblike držav.

Čisto narodna država je podobna skali, ali tudi zid se more s človeškim delom napraviti malo manj

trden od skale, tak zid more postati mešana država. Teško je delo takega zida in šestokrat se ne posreči. Taka mešana država je tudi naša Avstrija, kateri je treba v prvi vrsti obračati pozornost naših čitateljev. Avstrija je narodno mešana država, ali v tem pogledu nema niti para v Evropi. Ona ima proti mejam dele drugih samostalnih narodov (Nemce, Italijane, Rumunce, Srbe), kakor tudi samostojna ljudstva (Madjare, Čehe, Slovence) v sebi, in vsi ti narodi in deli narodov so močno različni toliko glede jezika in vere, kakor tudi glede omike, politične zrelosti; nič manjša ni razlika glede materialnega razvitka. V Avstriji imamo celo bogatejša in revnejša ljudstva, v obče pa se more priznati, da je Avstrija od narave ena najboljših obdarjenih držav Evrope in lahko bi bila tudi ena najsrečnejših.

Kaže se, kakor, da bi bila Avstrija država vseh srednjeevropskih narodov, država brez naroda, pri vsem tem pa država narodov. Zrno države so dedne nemške dežele, tam je bil sedež dinastije in vlade, katera je najprej kazala značaj vojaškega, kesneje pa birokratičnega absolutizma. Deželni zbori, ki so bili po vseh kronovinah, sčasoma so zgubili vsako veljavo izimši ogrski državni zbor. Pod Marijo Terezijo, in za Jožefom II. je Avstrija postala nekoliko močnejša centralizirajoča država.

Uprav narodnega značaja ni imela sicer vlada, ali nemški jezik je bil uradno občevalni jezik v vseh kronovinah, razven v Dalmaciji in na Primorskem, kder je bil občevalni jezik italijanski, in na Ogerskem, kder so se uradi posluževali latinščine.

Uradništvo in vojaštvo je bilo oni mavec, ki je držal skupaj državno poslopje, duhovščina, povsod jako čislana in ljubljena, pa se je malo menila za politiko. Vsi trije glavni stanovi: uradniki, duhovstvo in vojaštvo, spoštovaje državno vrhovno oblast, bili so torej glavni stebri države.

Na takej podlagi je bilo videti, kakor da je to državno poslopje trdno kakor skala; le dve kronovini sti veljali uže pred letom 1848, za nezanesljivi in ti sti bili Lombardo-Beneška in Galicija, v katerih obeh so bile žive druge čisto narodne aspiracije.

večerja napravljena, vzame oče v roko molek, koji v pošteni okoliščini bihi se zmiraj na steni visi, da se po večerji Bogu zahvali; ganljivo »napred« molit ter dostavi še nekaj očenašev na čast rojstva božjega Sina. Ko odmole, sedejo za mizo ter počevče večerjajo. Večerja je ta dan skoraj pri vseh enaka; mej drugim ne sme nocoj manjkati na mizi slastno zabeljene trske (bakalar, polenovka) in neke sorte cvrtja (tabozvani »fritilje«).

Zamolčati ne moremo tudi neke lepe otroške navade, ko je večerja dokončana. Po hišah, kder so otroci še majhni, napravi se jim po večerji novo veselje. Najmanjši se skrije očetu ali materi v naročje; mej tem obesi eden hišnih na verigo, ki nad ognjem visi (katero okoličan zove: »kadenje« (morebiti iz catten), culo raznih stvari, katere je Božič prinesel. Ta navada je le v nekaterih krajih tržaške okolice in slična onej v drugih krajih za sv. Miklavža.

Ko je vse to dokončano, sedejo vsi okolo gorečega ognja ter jamejo prepevati v pozno noč. V prejšnjih časih so prepevali do enajstih in potem odšli v cerkev k polnočnej maši. *) Izmeji pesni, koje se v tem času po tržaški okolici pojo, omeniti nam je vzlasti one, ki se začneja: »Pastirci, al' sliš' te« in »Poslan je angel Gabriel« itd. katere so jim tako ljube, da jih vedo na pamet! Te in še mnogo dru-

*) Res žal, da se je v okolici opustil stari prekrasni običaj in to zaradi razuzdanega mesta. Naj bi se v okolici polnočna maša zopet uvedla, da se držimo stare navade, kajti v okolici se ni bati onih nemoralnih činov, kateri so se godili v mestu, in zaradi katerih se je maša prelozila na jutro. Ur.

Prave nositeljice avstrijske državne ideje so bile od nekdanj nemške in nemško-slovanske dedne kronovine, vojska, plemstvo, uradništvo, razumništvo in duhovščina.

S tem je pisatelj gotovo preveč in premalo povedal; vse drugo je po njem zastopalo državno idejo, le kmet in obrtnik ne; prav za prav pa je bila od nekdanj in bo Avstrija kmetijska država in kmeta je posebno duhovščina od nekdanj navdušala za državno idejo.

Kar torej pisatelj piše o stebrih državne ideje, ni prav jasno, ker ali se umeje samo ob sebi, ali pa je omejeno na nepravem mestu.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Gospodarska zbornica državnega zbora je 19. t. m. sklenola takoj v razpravo vzeti predlogi gledé podaljšanja zakona lokalnih železnic in gledé olajšav pri izknjiževanju majhnih dolgov. Vsled tega sta bila še v tej seji sprejeta oba ta dva zakona v drugem in tretjem čitanju, kakor tudi začasni proračun do konca meseca marca, nabor novincev v letu 1885, podaljšanje izvenrednih sodeb v Dalmaciji, vsi zakoni, kakor jih je sklenola poslanska zbornica. Potem je grof Taaffe v cesarjevem imenu izrekel, da je državni zbor do 20. januarja odložen.

Na Dunaji se še vedno ni polegel strah, kateri je povzročila velika tatvina pri eskomptnej banki, tudi se tragedija še dalje vrši; v ponedelek se je zopet ustrelil načelnik efektnege oddelka giro in denarničnega društva, Ivan Lukas. Iz začetka se je mislilo, da se je usmrtil, ker je bil razšaljen na časti vsled tega, ker se mu je očitalo, da je zanemarjal svoje dolžnosti; all dan danes velja navadno pri denarnih zavodih denar več, nego čast, in tako je tudi tukaj bilo; uže pri prvem pregledu njegove blagajnice se je našlo, da manjka v njej okoli 45.000 glđ.

Za Dunajsko novo mesto je vlada ustavila porote, ker so tam začeli rogovilliti anarhisti; ta naredba se predloži prihodnjemu državnemu zboru, da jo potrdi.

V Duhovem na Českem je Matice školska osnovala česko šolo za tamošnje česke otroke, a Duhovska občina se je zoper to pritožila pri upravnem sodišči, katero je pa prošnja zavrglo.

Hrvatski sabor je sklican na 29. t. m.

zih starih pesni se sliši po okolici, mej temi je mnogo narodnih; te bi se morale zbrati in tiskati kot narodno blago.

Pranovanje Božiča, kakor se vidi, v tržaški okolici je še precej preprosto in spominja na dobo boljše prošlosti. Starejši okoličani se držé še dan danes vesto teh šeg, mlajši rod pa, kakor smo uže opomnili, od teh se zmiraj bolj oddaljuje.

Dovoljene naj nam bodo še nekatere opazke. Lepa in spodbudna se nam zdi navada, da nekateri okoličani na večer pojo; ali lepo in koristno bi tudi bilo, ako bi se kaj čitalo. Z veseljem opazujemo, da se zlasti knjige družbe sv. Mohora po okolici širijo in res so te prav primerne. Hišni gospodar, starejši ali kdo drug bi mogel v dolžih zimskih večerih in vzlasti v nedeljah družini iz kakih bukev kaj brati; kar se pa sedaj, kakor menim, redko godi.

Časi postajajo tu v okolici zmiraj ozbilnejši in slabši, uboštvo sili na dan, vse bogastvo obstaje uže sedaj pri mnogih zgoli v žuljih njihovih rok in, če dostavimo i bližino velicega mesta, lahko sprevidimo, zakaj propadajo zmiraj bolj stari običaji, zakaj se ljudstvo zmiraj bolj bati ter udaja slabim navadam propalosti. Ono trpi toliko v materialnem kakor v nranem stanju; pijanstvo je tudi v nekotih krajih še preveč razširjeno. Blagost mineva bolj in bolj in tako, da boljše prihodnosti nam ni skoro in skoraj pričakovati.

Naj sklenem male te vrstice z srčnim voščilom in željo, da bi okoličani prihoduje le-to v omiki in blagostanju napredovali ter se za Slovenstvo in čitanje slovenskih knjig kaj bolj zanimali. V to Bog pomozi!

Vnanje dežele.

Mej Srbijo in Bolgarijo se je neposredne pogajanje za porazum zopet razbilo, bolgarska vlada je pogoje, stavišene od Srbije, nepogojno zavrgla. Tu bodo morale zopet velevlasti vmes poseči.

Po Macedoniji se klatijo cela krdele oboroženih Turkov ter ropajo, požigajo in moré, toda le mej krščanskimi Bolgari. Turške gosposke vse to dupuščajo ter gledajo hladnokrvno najhujša grozodelstva. Vsled tega zapuščajo Bolgari Macedonijo ter se selijo v vshodnjo Rumelijo. Ali bodo velevlasti res mirno gledale take grozovitosti v Evropi? Sramota res, da se turškemu gadu glava ne stare.

V italijanski poslanski zbornici je bil 21. t. m. sprejet načrt, po katerem se ima mesto Napoli o zdravstvenem oziru pregraditi. Te dni zbornica obravnjuje uvete, pod katerimi se imajo državne železnice prepustiti zasebnim družbam v lastnino. Spomina vredno je to, da se v Trstu bivajoči Italijanski podaniki za to stvar zelo zanimivajo ter nujno priporočajo vplivnim italijanskim poslancem, naj država železnice ne dá iz rok; kažejo posebno tudi na to, kako zelo se trudi avstrijska vlada, da železnice zopet podržavi.

Bismarku nabirajo njegovi prijatelji in privrženci dispozični zalog, ker mu ga državni zbor noče dovoliti. V Berlinu se je v ta namen ustanovil poseben začasni odbor, da to stvar v roke vzame in tako pokaže zaupanje v Bismarkovo narodno politiko.

Congo-konferenca je 22. t. m. razpravljala ameriški načrt neutralizacije, vendar pa to zadevo odložila, ker se je od več strani naglašalo, da to ne spada mej konferenčne naloge.

Na kongresu v Berlinu je bila 19. t. mes. podpisana mejnarodna pogodba za stran pripoznanja mejnarodne afrikanke družbe od strani Italije. Ta pogodba, kakor poroča »Agenzia Stefani«, zagotavlja Italiji v okolišju afrikanke družbe vse pravice in svoboščine, kakor tudi popolnoma svobodno trgovino.

Knez Bismark, kateremu se državni zbor postavlja po robu, pobija zbor s tem, da je priobčil zahvalno pismo nemškemu narodu, v katerem se naslanja na zaupanje nemškega naroda, katero mu daje pogum, da se bo vstrajno boril s strankami, katere z velikimi žrtvami pribojeno zjedinenje naroda v nevarnost pahajo.

V francoski poslanski zbornici je 19. t. m. poslanec Madier-Montjan predlagal, naj se odpravi poslanstvo v Vatikanu, a Ferry je naglašal nujno potrebo tega poslanstva ter hvall razviti in pomirljivi duh sedanjega papeža. Madier-Montjanov predlog je bil zavržen z 298 glasovi proti 168. — 20. t. m. pa je zbornica sprejela ves redni proračun. Desnica ni glasovala ter izjavila, da je proračun organiziran primanjkljaj, potem so se seje odložile do 26. t. m.

Is Egipta se poroča, da je namestni kralj pritrtil zahtevanju Nemčije in Rusije gledé zastopstva v komisiji za državni dolg.

Egiptovska vlada je izjavila, kakor potrjuje »Office Reuters«, da se uda zahtevanju Nemčije in Rusije gledé zastopstva v komisiji za državni dolg, ako se za to izrekó vse velevlasti, ki so podpisale likvidacijski zakon. Avstro-ogerska, Francoska in Italija podpirajo Nemčije in Rusije zahtevanje.

O kitajsko-francoskem razporu poroča Agence Havas iz Shangaja: Kitajska vlada se pri poslancu Patenotre prizadeva za mir, Ferry pa je temu zaukazal, naj kitajske ponudbe odbije, ker se zdaj razpor more rešiti le z orožjem.

Is Melburna v Avstraliji so došle vesti, da se je nemški prapor razvil na nekaterih delih Nove Irske, Nove Britanije, admiralitetnih otocih i na severnem pobrežju Nove Gvineje.

DOPISI.

Trst, 23. decembra. — (Izv. dop.) — Cikorija. — Oberdankonanje. — Benin. — Mestni zbor. — Reka-Bistrica. — 1 sold.

Ali, razmotrujmo nadalje veselje in radost okoličana v tem večeru. Predno je

Nesreče. Iz Bresta in Cherburga se 20. t. m. poročajo, da so v ondotalnih krajih divjali taki viharji, da tacihi še nikoli niso opazovali; nesreč se je dosti pripetilo. — Iz Novega Yorka pa je 10. t. m. prišla poslanica, ki poroča, da je 19. t. m. v Brooklinu pogorelo katoliško sirotišče in v njem zgorelo 35 bolnih dečkov, na katere so pri veliki zmešnjavi pozabili; pogreša se skupaj 110 dečkov, venar se je nadejati, da so mnogi našli zavetje v mestu. Španski parnik «Carranza», na poti iz Rotterdama v Lizabon, dobil je luknjo, da so ga predzadnji ponedeljek ponoči morali zapustiti mornarji, dva čolna sta srečno dospela na angleško zemljo, dva pa sta se potopila in z njima enajst mornarjev. — **Železniški vlak**, ki je šel 22. t. m. zjutraj iz St. Pöltna na Dunaj, zadel je ob petih zjutraj mej snežno viхро pri Eichgrabnu v drug ki je nekoliko minut zamudil; pri tej priliki sta bila poškodovana dva voza, ranjen vozošporenik in dva popotnika.

Nov kralj Salomon. Nek policijski komisar v Parizu je nedavno izrekel razsodbo, ki zelo spominja na ono kralja Salomona. Dva soseda sta se namreč tožila zaradi neke — papige. Eden je trdil, da mu je papiga ušla in priletela v sosedovo hišo, sosed pa jo je obdržal ter mu je neče nazaj dati; drugi pa je prisegel, da je papiga njegova ter da jo ima uže več let. Sodnik je tedaj izrekel to le razsodbo: Papiga, ki je bila pri pravdi tudi pričujoča ter se večkrat oglasila, naj se v sobi iz kletke izpusti, oba pravdarja naj stopita vsak v drug kot izbe, v kateremu papiga prifrči, temu bode prisojena. Ali papiga ni hotela knobnemu prifrčati, ampak sedla je modremu sodniku na nos, upila: »Porednež, ali si uže zajutrkoval?« ter mu z ostrim klinom nos tako strašno razmesarila, da takega še pri nobeuej pravdi ni dobil. Sodnji služabnik je imel dosti posla, da je papigo odpravil z sodnikovega nosa.

Avstrijski preiskovalci Afrike. V malo dneh zapustita gg. dr. Dominik Kammel in profesor dr. Pavličke Trst ter se vrkata v Aden na Arabskem, od kodar se napotita v Harar v vshodnej Afriki, da preiščeta okolico tega mesta. Popotnika, katerima se v Afriki pridruži še en zdravnik, preskrbena sta z najboljšimi pripomočki za svoje namene. Mnogo učenih mož ju podpira z svetom in dejanjem, in c. k. ministerstvo zunanjih zadev je ukazalo konzularnim uradom v Egiptu in Adenu, naj ju po moči podpirajo.

Oznanilo.

Koncem leta neha veljavo borsnih listov, zato pa se p. n. občinstvo opozorjuje na naredbe zadevne borsno obiskovanje.

Borso more obiskovati vsak, kedor ni izključen po postavi (§ 5. postave 1. aprila 1875, št. 67) da le ima legitimacni list, katerega morajo pokazati na vsako zahtevanje borsnih organov (borsna pravila). Glede na to pa se pozivljajo vai oni, kateri bi hoteli obiskovati borso, da si kupijo karte, katere se prodajajo od 27 do 31 decembra v borsnem uradu (pri ravnateljstvu) od 10 i pol zjutraj do 2 pop. listi veljajo:

- a) za borsne dite f. 20.—,
- b) za vse druge firme in osebe f. 12.—,
- c) za vse pomočnike naznanjene po borsnih mešetarjih f. 12.— List se glasi na ime dotičnega.

Dobe se tudi poluletni listi. I. Osebe ene in iste dite ali firme, ako jih več hodi na borso, plačajo, ako so člani borsne dite, prva le 12 gl., vse nadaljne osebe le 8 gl. na leto. Druge firme pa plačajo za vsacega nadaljnega obiskovalca le 8 gl.

Tujci morejo dobiti proste liste za 15 dni ali pa morajo plačati f. 6.— vsake 3 mesce. Borsni mešetarji dobe ustopenice brezplačno.

Ker se je pokazalo, da mnogi obiskujejo borso, ki niso redno plačali svoje ustopenice, so se upeljale jako stroge naredbe, in se bode pazilo natanjko, da taki ne pridejo na borso, ki nima ustopenice. Zatorej se priporoča obiskovalcem borse, da kupijo ustopenice o pravem času in ne čakajo na zadnje dni, ker ako jih z novim letom ne bodo imei, zaprečili si bodo nastop.

Ob enem so prošeni gospodje obiskovalci borse, da ne ovirajo pregledovanja ali kontrole, in ako bi jim bilo to tudi sitno; kajti premisljijo naj, da je korist vsih, ako se zapreči nastop takim, ki ali ne spadajo tja, ali pa niso storili svoje dolžnost.

Trst, 15. decembra 1884.
Volistvo borse
Predsednik C. M. Stalitz,
Vodja C. Chadoux, Tajnik Bujatti.

Tržno poročilo.

Te dni je bilo mnogo posla, vse trg. hiše so odpošiljale mnogo blaga na vse kraje; denes pa je uže praznični mir.

Kava — dobro obrajtana in ima dobro prihodnost; mej tem ko se sladkor-jem gre vedno slabše. — **Olja** vsak dan draže,

sadja je šlo te dni mnogo po nespremenjenih cenah. — **Petrolje** trdno na f. 11, s tedenco da še draže postane. — **Domači pridelki** — žito — les — seno vse to blago bolj zanemarjeno.

Borzno poročilo.

Borse se je zopet lotila mlahovost, sicer pa je to navadno tako pred prazniki. Za kurze državnih papirjev se pa ni po nikakem bati.

Dunajska Borsna dne 22. decembra

Enotni drž. dolg v bankovcih	81 gld 93 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	83 • 10 •
Zlata renta	104 • 10 •
5% avst. renta	97 • 05 •
Deelnice narodne banke	856 • — •
Kreditne delnice	293 • 10 •
London 10 lir sterlin	123 • 30 •
Napoleon	9 • 75 1/2 •
C. kr. cekini	5 • 79 •
100 državnih mark	69 • 30 •

Agencija za posredovanje

u službah i kod stanovanja

E. GEROMINI-JA

priskrbuje službe svake vrsti u Avstriji i inozemstvu. Kupuje i prodava kuće, po najugodnijimi pogodbami. Piazza Ponterosso br. 2. I. kat.

Največega zanimanja za perice je

LUG FENICE

kateri nadomestuje pri pranju perila mlo, sodo in pepel, ter ne poškoduje ali žge najmanje tkaninz, katere se z njim perejo.

Občinstvo samo se bode lahko moglo prepričati o velikej koristi in majhnem trošku perila, ako se poslužuje tega luga, kajti prištedilo bode časa in denara.

Jedina zaloga

C. GUARRINI,

mirodilničar

ulica S. Sebastiano št. 514.

Na drobno pa se prodaja ta lug v drugih mirodilnicah in prodajalnicah jestvin, in povsod se dobi tudi navod, kako rabiti omenjeni lug.

KAPITALISTOM!

Na meji južne Štajerske, tik lepe državne ceste, pol ure od železniške postaje prodaja se po jako ugodnih uvetih

300 oravov (Joch)

krasnega mladega gozda

(Jelovo, bukovo in hrastovo drevje) tu v pravem smislu besede kapital raste, in brez pretiravanja more se reči, da v malo letih se vložena svota podvostruči.

Natančneje pismeno ali ustmeno zve se pri

Antonu Kavčič-u v Pregradi
Südbahnstation Pöltzbach.

Najboljši

papir za cigaretke

24—36 je pristni

LE HOUBLON

franc. fabrikat Cawleyev in Henryev v Parizu
Sevari se pred ponarejanjem.

Pristen je ta papir za cigaretke le, ako nosi vsaki listek znamko: „LE HOUBLON“ in doljno zavarovalno marko ter si-
to —uro.

Medjunarodna linija

TRSTA VZI

NOVI-JORK

Iz Trsta v Novi-Jork naravnost.

Veliki prvorazredni parniki te linije vozijo redno v Novi-Jork in vspremajo blago in popotnike po najnižjih cenah in z najboljšo postrežbo.

V NOVI-JORK. Odhod iz TRSTA.

Parnik «Germania», 3400 ton, v 15. dan januarja
Popotniki naj se obrnejo na

J. Terkuile,

generalnega pasažnega agenta.

Via dell' Arsenale 13, Teatro Comunale

v TRSTU.

Kajuta za potnike 200 gld. Vmesni krov 60 gld.
Zaradi vožnje blaga obrne naj se na

Emiliano d' Ant. Poglajen,

generalnega agenta.

PIJANSTVO

v vseh stadijah osdravi po desetletnej praksi resno in vestno, tudi ne da bi dotični prej vedel, z jamstvom TH. KONETZKY, Berlin, Brunnenstrasse 53, izumitelj radikalnega zdravljenja in specialiat za trpeče za pijanstvom. Uradno pooverjena zahvalna pisma, ki potrjujejo upliv tega nedosegljivega sredstva nasproti sredstvom raznih ponarejalcev, zastoj.

Častno diplomo: v Zürichu 1883.

Zlato svetinjo: v Nizzi in Kremsu 1884.

SVIRÁLA

(Spielwerke).

ki 4—200 komadov svirajo, brez ali pa s posebnim povdarkom z bobničem, zvončki, kitarico, rajskimi glasovi, harpo itd.

Sviralne skrinjice

(Spieldosen)

od 2—16 komadov; dalje: stala za smodke, švicarske bišice, albumi za slike, pisalna priprava, omarice za rokovice, obežulki, vaze, tabačnice, mislice za mojskre, steklenice za vino in pivo, stoli itd. Vse na sviranje. Vedno najnovješe in najzborniše posebno pripravljeno za božično darila, prnoroda

F. H. HELLER

v Brnu na Švicarskem.

Le kdor naravnost od nas naroči, dobi pravo blago; cenilnike s podobami pošiljamo franco.

100 najprejnih komadov v vrednosti 20000 frankov, razdeljenih med 1000 potnikov, ki bodo od 1. decembra 1884 do 30. aprila 1885 zaprosili za to.

Riunione Adriatica di Sicurtà

v Trstu

Zavaruje proti požarom provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vsih kombinacijah

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1883

Glavnica društva gld. 3,300,000—

Reservni fond od dobičkov • 536,622-02

Posebna rezerva dobičkov od zavarovanja na življenje • 150,000—

Reservni fond za pokritje premikanja vrednostih efektov 161,500—

Premijna rezerva vseh oddelkov • 7,342,780-36

Rezerva za škode • 267,601—

V portfelju:

Premije, ki se imajo potrajati v prihodnjih letih • 16,954,118-57

Skupni znesek vseh škod plačanih od l. 1838 do 1883 gld. 114,949,847-01

Urad ravnateljstva 12—24

Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši)

VELIKA PARTIJA

ostankov sukna

(3—4 metre), v vseh barvah za cele možke obleke, pošilja proti povzetju po 5 gld. ostane.

L. STORCH v Brnu

tvarina (sukno), koja se nebi dopadala, more se zamenjati.

Nič več kašlja

Prsni čaj

napravljen po lekarničarju

G.B. ROVIS

v Trstu, Corso 47

ozdravi vsak kašelj, še tako trdovraten, kakor to spričujejo mnoga naročila, spričevala in zahvale, ki dohajajo od vseh strani in pa uspehi prvih tuk. zdravnikov.

Ta čaj je sestavljen iz samih rastlin in čisti kri, ima dober okus in velja en zavoj za 8 dni 60 n.

Omenjena lekarna izdeluje tudi pile za prestenje života in proti madronu iz soka neke posebne rastline, katerih uspeh je velik, posebno pri zaprtem trupu, želodčnih boleznih itd. in se lahko uživajo o vsakem času brez obzira na dijeto. **Ena škatila velja 30 sold.**

Plaster in tudi tinktura proti kurjim očesom in debelaj koži — cena 3 plaštrov za kurja očesa 20 soldov. — Ena steklenica tinkture 40 soldov.

Edina zaloga v Trstu v lekarni **ROVIS**, v Gorici v lekarnah **Cristofoletti** in **Pontoni** v Ajdovščini v lekarni **Guglielmo.** 10—11

V tej lekarni govori se tudi slovenski.

Tržaška hranilnica

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od 50 soldov do vsacega zneska vsak dan v tednu, razun praznikov, in sicer od 9. ure do 12 ure opoludne. Ob nedeljah pa od 10. do 11. ure zjutraj. Obresti na knjižice 3%.

Plačuje v torek, petek, soboto od 9. do 12. ure opoludne. Zneske do 50 gld. prav precej, zneske od 50 naprej do 100 gld. je treba odpovedati en dan poprej, zneske od 100 do 1000 gld. z odpovedjo 3 dni, šez 1000 gld. z odpovedjo 5 dni.

Eskomptuje menilce, domicillirane na tržaškem trgu po . . . . . 3%.

Posojuje na državne papirje avstrijsko-ogrske do 1000 gl. po . . . 4%.

više zneske v tekočem računju po . . . . . 4%.

Daje denar tudi proti vknjiženju na posestva v Trstu, obresti po dogovoru.

Trst, 24. marelja 1883.

C. k. priv. tovarna
L. Tedesko & C.
DUNAJ.
Tovarna v Požunu V Trstu Corso 709-2.

VELIKANSKA ZALOGA

popolnoma izdelanih oblek za gospode in spalnih sukenj, obleke za dečke in majhne otroke, plašče in obleke za deklice in otroke v najelegantnej in najnovješi modi.

Odlikovan na vseh svetovnih razstavah radi velike elegancie, solidnoga dela in posebno nizke cene svojih izdelkov.

Vsa obleka je po najnovješi modi uprav za to izdelana iz najmoderneje robe, kakor pri vsem tem jako cene, akoravno fine in izvenredno fine vrste, vedno v vseh velikostih na razpolaganje, po čudno nizkej 24—24 stalnej tovariški cen!

Filiala pri **AL. Eisenstädter** v TRSTU Corso št. 709-2.

VELIKA PARTIJA

ostankov preprog

(10—12 metrov) pošilja proti povzetju komad po for. 3-80.

L. STORCH v Brnu

tvarina koja se nebi dopadala, more 12—1 se zameniti.